

Informacja o stosunkach gospodarczych Polski z Ukrainą

Ukraina jest członkiem Wspólnoty Niepodległych Państw (WNP). Posiada dwustronne umowy o wolnym handlu z krajami WNP. Jest także członkiem organizacji międzynarodowych i regionalnych takich jak m.in. ONZ, MFW, BŚ, IFC, FAO UNICTAD, UNIDO, GUAM, BSEC. 16 maja 2008 r. Ukraina została członkiem WTO, przyjmując szereg zobowiązań, m.in. w zakresie liberalizacji dostępu do rynku.

Ukraina wynegocjowała z UE umowę stowarzyszeniową, której integralną częścią jest umowa o pogłębionej i całościowej strefie wolnego handlu. Decyzją Gabinetu Ministrów z dnia 21 listopada 2013 r. Ukraina zawiesiła proces przygotowań do podpisania umowy stowarzyszeniowej.

Handel zagraniczny. Udział krajów WNP w ukraińskim eksporcie towarowym w omawianym okresie wyniósł 35,9%, państw UE 26%, a państw azjatyckich 26,2%. Rosja pozostała największym odbiorcą ukraińskich towarów z udziałem 24,5%. Kolejne pozycje w tym zestawieniu zajmowały Turcja (6%), Chiny (4,4%), **Polska (4%)**, Egipt (3,9%), Kazachstan (3,7%) i Włochy (3,6%). Po stronie importu na Ukrainę na początku listopada 2013 r. udział państw UE wynosił 34,6%, państw WNP 36,5%, a państw azjatyckich 20%. Rosja jest największym dostawcą towarów na Ukrainę (z udziałem 30,2%), a kolejne pozycje zajmowały Chiny (10,6%), Niemcy (9%), **Polska (5,2%)**, Białoruś (4,8%), USA (3,7%) i Włochy (2,6%).

Wymiana handlowa Polski z Ukrainą

mln USD /

wg. GUS/

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Dynamika 2011=100
Obroty	7204,7	8791,4	4573,5	5735,9	7479,7	7830,4	104,7
Eksport	5511,2	6436,7	3429,9	3917,4	4688,0	5279,5	112,0
Import	1693,5	2354,7	1143,6	1818,5	2791,7	2550,9	91,3
Saldo	+3818,7	+4095,5	+2286,3	+ 2098,8	+1896,3	+2728,6	

Wg. wstępnych danych w 2013 r. obroty towarowe pomiędzy Polską i Ukrainą wyniosły 7,9 mld USD, wzrosły o 1,4% w stosunku do 2012 r. Polski eksport na Ukrainę zwiększył się o 8,5% i osiągnął wartość 5,7 mld USD, natomiast import obniżył się o 13% do poziomu 2,2 mld USD. Oznacza to kontynuację trwającej w 2012 r. tendencji wyższej dynamiki polskiego eksportu w stosunku do tempa zmian importu z Ukrainy.

Obroty towarowe pomiędzy Polską i Ukrainą w okresie styczeń-listopad 2013 r. wzrosły o 0,6% w stosunku do analogicznego okresu ubr. i wyniosły 7,2 mld USD. Polski eksport na Ukrainę zwiększył się o 8,8% i osiągnął wartość 5,2 mld USD, natomiast import obniżył się o 16% do poziomu 1,9 mld USD.

Oznacza to kontynuację trwającej w 2012 r. tendencji wyższej dynamiki polskiego eksportu w stosunku do tempa zmian importu z Ukrainy.

Ukraina zajmuje 16 miejsce wśród najważniejszych partnerów handlowych Polski (2012 r. 15), a jej udział, w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego, obniżył się z 1,96% do 1,89 %. Ukraina zajmuje 8 miejsce wśród najważniejszych krajów do których kierowane są polskie towary oraz 21miejsce wśród głównych dostawców towarów do Polski.

Struktura polskiego eksportu na Ukrainę w ww. okresie 2013 r. przedstawia się następująco:

wyroby przemysłu elektromaszynowego – 28,4% eksportu na Ukrainę ogółem, wyroby przemysłu chemicznego – 18,1%, produkty mineralne – 10,9%, artykuły rolno-spożywcze – 10,5%, wyroby metalurgiczne – 9%, wyroby przemysłu lekkiego - 7,4%, wyroby przemysłu drzewno-papierniczego – 5,5%. W porównaniu do analogicznego okresu 2012r. wzrosły dostawy produktów mineralnych o 1,7%, spadły natomiast dostawy artykułów rolno-spożywczych o 1,5%. Eksport pozostałych grup towarowych praktycznie nie zmienił się.

W strukturze importu towarów z Ukrainy największe pozycje to: wyroby metalurgiczne 30,9%, produkty mineralne - 28,5 %, artykuły rolno-spożywcze – 21%, wyroby przemysłu elektromaszynowego – 6%, wyroby przemysłu drzewno-papierniczego - 6%, wyroby przemysłu chemicznego - 4,6%.

Sektory perspektywiczne w polskim eksporcie

Największe możliwości utrzymania bądź umocnienia pozycji przez polskie towary na rynku ukraińskim dotyczą dóbr konsumpcyjnych tzw. szybko zbywalnych: wybranych artykułów rolno-spożywczych (np. owoców), artykułów higienicznych, kosmetyków, lekarstw, środków piorących itp.

Do perspektywicznych kierunków rozwoju działalności firm polskich na ukraińskim rynku zaliczyć należy:

- energetykę – dostawy maszyn, urządzeń i technologii do modernizacji sektorów pozyskiwania surowców energetycznych, wytwarzania i przesyłu energii; dostawy maszyn, urządzeń i technologii energooszczędnych;
- branżę rolno-spożywczą – dostawy maszyn, technologii i know-how;
- budownictwo – dostawy i/lub produkcja maszyn, urządzeń i materiałów wykończeniowych, inwestycje infrastrukturalne;
- sektor dóbr konsumpcyjnych – dostawy i/lub produkcja sprzętu AGD, odzieży, kosmetyków, farmaceutyków;
- sektor usług – zwłaszcza usługi lecznicze, edukacyjne, turystyczne.

Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Według danych Państwowej Służby Statystyki Ukrainy, do 1 sierpnia 2013 r. polskie przedsiębiorstwa zainwestowały na terenie Ukrainy **945,3 mln USD**. Od początku 2013 r. polskie inwestycje na Ukrainie **wzrosły o 28,1 mln USD** i przekroczyły rekordowy poziom 937,1 mln USD odnotowany na koniec III kw.2010 r Obecnie Polska zajmuje 12 miejsce na liście największych inwestorów zagranicznych na Ukrainie, z udziałem w łącznej kwocie zrealizowanych dotąd w tym kraju inwestycji wynoszącym 1,7%.

W sytuacji obserwowanej stagnacji w zakresie polskich inwestycji bezpośrednich na Ukrainie, warto odnotować dynamiczny wzrost polskich inwestycji portfelowych w ukraińskie przedsiębiorstwa, realizowanych za pośrednictwem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. Dwanaście

ukraińskich spółek, notowanych do tej pory na warszawskim parkiecie (jedenaście na rynku podstawowym i jedna na rynku NewConnect), przyciągnęło dotychczas, w ramach pierwotnych i wtórnych emisji akcji, ponad 1,5 mld USD, z których przeważającą część stanowi polski kapitał.

Na podstawie danych Państwowego Komitetu ds. Statystyki Ukrainy, ukraińskie firmy zainwestowały w Polsce 24,4 mln USD, natomiast wg. ekspertów ukraińskie inwestycje Polsce szacowane są na ok. 1,5 mld USD.

Perspektywy współpracy inwestycyjnej

Do wybranych obszarów wzmożonego zainteresowania inwestorów zagranicznych rynkiem ukraińskim (pod warunkiem ustabilizowania się sytuacji na Ukrainie) zaliczyć należy:

- energetykę – inwestycje w pozyskiwanie surowców energetycznych (zwłaszcza węgla i gazu ziemnego), odnawialne źródła energii, energooszczędność, inwestycje w produkcję i dystrybucję energii elektrycznej;
- branżę rolno-spożywczą – inwestycje w hodowlę zwierząt i uprawę roślin, magazynowanie towarów rolno-spożywczych oraz przetwórstwo rolno-spożywcze;
- budownictwo – inwestycje w budownictwo mieszkaniowe, inwestycje infrastrukturalne.

Dostęp do rynku *

Bariery systemowe

W relacjach z Ukrainą polscy przedsiębiorcy zgłaszają szereg barier o charakterze systemowym, które utrudniających współpracę gospodarczą. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy:

- nieterminowy zwrot podatku VAT eksporterom;
- brak przejrzystości i dużą zmienność ukraińskich przepisów prawnych, powodujących dowolność interpretacyjną;
- skomplikowane i niejasne procedury stosowane urzędników;
- wysoki poziom korupcji w różnych sferach życia gospodarczego;
- niedostateczny poziom sądownictwa, brak możliwości sprawnego i obiektywnego rozstrzygnięcia sporów gospodarczych, niestosowanie się do wyroków sądowych.

Ograniczenia taryfowe

Cła eksportowe

Aktualnie cła eksportowe są stosowane w przypadku eksportu z Ukrainy następujących towarów:

- określonych rodzajów żywych zwierząt hodowlanych,
- określonych rodzajów skór,
- określonych rodzajów nasion roślin oleistych,

• Szczegółowa informacja na temat warunków dostępu do rynku (wraz z wyjaśnieniami i informacjami) dostępna jest na stronie internetowej WPHI w Kijowie (www.kiev.trade@gov.pl) w zakładce „Przewodnik po rynku”.

- określonych rodzajów metali nieszlachetnych, złomu i odpadów z metali nieszlachetnych,
- określonych rodzajów gazu ziemnego.

Cła specjalne

Aktualnie cła specjalne są stosowane w odniesieniu do importu na Ukrainę szkła typu float (m.in. z Polski).

Ograniczenia pozataryfowe

Ograniczenia pozataryfowe

- obowiązkowa certyfikacja wybranych importowanych towarów - W przypadku gdy dany towar podlega obowiązkowej certyfikacji na Ukrainie dopuszczenie do obrotu na Ukrainie dozwolone jest wyłącznie w przypadku przedstawienia stosownego certyfikatu, wystawionego przez akredytowany ukraiński organ certyfikujący (nie są uznawane certyfikaty obowiązujące w krajach UE). **Aktualnie przeprowadzenie obowiązkowej państwowej certyfikacji towarów wymagane jest w odniesieniu do 20 grup towarowych.**
- licencje i kontyngenty ustanawiane corocznie - każdego roku Gabinet Ministrów Ukrainy określa wykaz towarów, których import i/lub eksport podlega licencjonowaniu, a także wysokości kontyngentów (ukr.: „квота”) stosowanych w odniesieniu do importu i/lub eksportu określonych towarów. Zgodnie z zatwierdzonym przez Gabinet Ministrów Ukrainy rozporządzeniem w 2014 roku licencjonowaniu na Ukrainie podlegać będą następujące operacje handlu zagranicznego: eksport złota i srebra, gazu, żużli zawierających cynk i miedź (na które ustanowione zostały kontyngenty); eksport odrębnych towarów zawierających legowane metale czarne, metale kolorowe oraz ich spawy; eksport i import określonych farb drukarskich z właściwościami ochronnymi, określonych papierów ze znakami wodnymi, poliwęglanu optycznego oraz sprzętu do produkcji płyt do laserowych systemów odczytu/zapisu, substancji chemicznych niszczących warstwę ozonową i określonych urządzeń zawierających tego typu substancje chemiczne; import środków ochrony roślin oraz regulatorów wzrostu roślin i inne;
- kontyngenty ustanawiane jako środek ochrony rynku - kontyngenty importowe mogą być ustanawiane m.in. jako środek ochrony krajowych producentów. Aktualnie tego typu kontyngenty są stosowane wobec importu z Polski określonego rodzaju rury ze stali, bez szwu, okładzinowe i pompowo-kompresorowe o zewnętrznej średnicy nie przekraczającej 406,4 mm. Wysokość kontyngentów w przypadku tego towaru ustalona została na następującym poziomie: w okresie 01.10.2013 r. – 30.09.2014 r.: 1216 ton. Ponadto na Ukrainie obowiązuje stały kontyngent na import cukru z trzciny cukrowej, niezależnie od kraju pochodzenia, w wysokości 260 tys. ton rocznie (w przypadku importu tego towaru w ramach w/w kontyngentu obowiązuje cło importowe w wysokości 2%, po przekroczeniu kontyngentu zastosowanie mają pełne stawki cła).
- certyfikaty weterynaryjne na import mięsa wieprzowego i drobiowego - polskie zakłady mięsne zainteresowane eksportem swojej produkcji na Ukrainę muszą uzyskać zgodę Państwowej Służby Weterynaryjnej i Fitosanitarniej Ukrainy na wwóz swojej produkcji na teren tego kraju, po dokonaniu przez inspektorów tej służby kontroli zakładów produkcyjnych.
- sankcje w obrocie gospodarczym z zagranicą - zgodnie z ukraińskim prawem, w przypadku nieprzestrzegania przez podmioty gospodarcze – w tym także zagraniczne podmioty gospodarcze – obowiązujących na Ukrainie przepisów z zakresu współpracy gospodarczej z zagranicą (np. prawa walutowego, celnego) Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego i Handlu Ukrainy ma prawo zastosować wobec tych podmiotów specjalne sankcje. Sankcje te mogą przybrać postać: kary finansowej, objęcia danego podmiotu gospodarczego trybem indywidualnego licencjonowania (konieczność uzyskiwania jednorazowej zgody Ministerstwa Polityki Gospodarczej i Handlu Ukrainy na dokonanie danej transakcji handlu zagranicznego) oraz tymczasowy zakaz prowadzenia zagranicznej działalności gospodarczej.
- rejestracja kontraktów dot. określonych rodzajów operacji w handlu zagranicznym - w przypadku określonych operacji w handlu zagranicznym, prawo Ukrainy przewiduje

konieczność rejestracji kontraktów dotyczących tych operacji. Obowiązkowej rejestracji podlegają umowy dotyczące zleconych przez ukraińskie podmioty procedur uszlachetniania, w przypadku których uszlachetniany towar podlega sprzedaży w kraju uszlachetnienia lub eksportowi do krajów trzecich, a także umowy dotyczące eksportu z Ukrainy złomu metali nieszlachetnych. Za rejestrację kontraktów odpowiada Ministerstwo Polityki Gospodarczej i Handlu Ukrainy;

- zakazy eksportu/importu towarów przez określone podmioty - zgodnie z prawem Ukrainy, zabroniony jest eksport złomu metali nieszlachetnych pochodzenia wojskowego, a także przekazanych do złomowania agregatów, maszyn, statków, techniki wojskowej, składów pociągów pochodzących z instytucji i organizacji wojskowych. Zabroniony jest eksport złomu stali stopowych pochodzenia wojskowego. Zakazany jest także wywóz poza granice celne Ukrainy złomu i odpadów metali kolorowych pochodzenia wojskowego na warunkach surowca powierzonego (do przerobu). **Zakazany jest wwóz na Ukrainę wołowiny i produktów pochodzenia wołowego z Polski.** Zakazany jest wwóz na Ukrainę określonych towarów i urządzeń, które mogą być wykorzystywane do polowania i zabijania zwierząt;
- państwowa atestacja i rejestracja określonych towarów - w przypadku importu określonych towarów, po raz pierwszy wprowadzanych na ukraiński rynek, ich dopuszczenie do obrotu i sprzedaży na Ukrainie dozwolone jest wyłącznie po przeprowadzeniu ich badań (atestacji) przez odpowiednie organy państwowe, rejestracji oraz wydaniu stosownych certyfikatów.

W szczególności dotyczy to:

- określonych artykułów spożywczych (dodatków żywnościowych) – atestacja dokonywana przez Państwową Służbę Sanitarno-Epidemiologiczną Ministerstwa Ochrony Zdrowia Ukrainy (<http://www.dsesu.gov.ua>);
- określonych środków farmaceutycznych i wyrobów medycznego przeznaczenia – atestacja dokonywana przez Państwową Służbę ds. Preparatów Leczniczych Ministerstwa Ochrony Zdrowia Ukrainy (<http://www.diklz.gov.ua>);
- określonych środków dezynfekcyjnych – atestacja dokonywana przez Ministerstwo Ochrony Zdrowia Ukrainy (<http://www.moz.gov.ua>);
- określonych artykułów żywnościowych dla dzieci oraz dodatków funkcjonalnych i dietetycznych – atestacja dokonywana przez Ministerstwo Ochrony Zdrowia Ukrainy (<http://www.moz.gov.ua>);
- określonych nasion i materiału sadowniczego – atestacja dokonywana przez Ministerstwo Polityki Rolnej i Żywnościowej Ukrainy (<http://www.minagro.gov.ua>);
- określonych pestycydów i środków ochrony roślin – atestacja dokonywana przez Ministerstwo Ekologii i Zasobów Naturalnych Ukrainy (<http://www.menr.gov.ua>);
- określonych materiałów budowlanych – atestacja dokonywana przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Budownictwa i Gospodarki Żywnościowo-Komunalnej Ukrainy (<http://minregion.gov.ua>);
- określonych urządzeń rolniczych – atestacja dokonywana przez Ministerstwo Polityki Rolnej i Żywnościowej Ukrainy (<http://www.minagro.gov.ua>);
- genetycznie modyfikowanych organizmów i towarów zawierających tego typu organizmy;
- bydła rozplodowego – wwóz bydła rozplodowego na terytorium Ukrainy jest dopuszczalny wyłącznie pod warunkiem pozytywnych wyników kontroli przeprowadzonej przez służby weterynaryjne Ukrainy w danym gospodarstwie hodowlanym w Polsce;
- urządzenia pomiarowe – atestacja dokonywana przez Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego i Handlu Ukrainy (<http://www.me.gov.ua>).

Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Minister Gospodarki obejmuje częściowym dofinansowaniem niektóre przedsięwzięcia promocyjne o charakterze proeksportowym m.in. wspierające udział polskich firm w targach, wystawach i misjach

gospodarczych. Ukraina jest beneficjentem programów branżowych w zakresie budownictwa, przemysłu meblarskiego, kosmetyków, przemysłu obronnego i specjalności spożywczych (bliższe informacje dostępne są w Portalu Promocji Eksportu www.eksporter.gov.pl, www.trade.gov.pl; zakładka *Instrumenty wsparcia eksportu*).

Pomocy finansowej w realizacji przedsięwzięć promocyjnych mogą udzielać również Urzędy Marszałkowskie w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych 2007 - 2013 – informacje w domenie: www.mrr.gov.pl i na stronach urzędów marszałkowskich poszczególnych województw.

Przedsięwzięcia wspierające polski eksport i inwestycje są również realizowane przez Wydział Promocji Handlu i Inwestycji w Kijowie.

Opracowano: Departament Promocji i Współpracy Dwustronnej Ministerstwo Gospodarki

Warszawa, luty 2014 r.